

Charas conburgaisas, chars conburgais

Per l'emprima giada obtegnais Vus las explicaziuns dal cussegl federal per ina votaziun dal pievel era per rumantsch grischun. A medem temp retschavais Vus il text uffizial en linguatg talian e tudestg. Sche Vus vulais far remartgas concernent questa emprova, engraziain nus a Vus gia ordavant (a la chanzlia federala, 3003 Berna).

Cun salids cordials  
Walter Buser, chancelier federal

#### Recumandaziun a las votantas ed als votants:

Cussegl federal e parlament recumondan a las votantas ed als votants per ils motivs allegads da votar NA il 1. da december 1985 concernent l'iniziativa dal pievel «per la dismessa da la vivisecziun».

# Votaziun federala dal 1. da december 1985

## Explicaziuns dal cussegl federal

### Object da la votaziun

#### Iniziativa cunter la vivisecziun

L'iniziativa dal pievel «per la dismessa da la vivisecziun» pretenda ch'i vegnia scumandà la vivisecziun vi da vertebrads e tuts experiments crudaivels cun animals en l'entira Svizra. Il cussegl federal ed il parlament refuseschan l'iniziativa perquai ch'ella è memia radicala ed avess dischavantatgs gravants per la medischina umana e veterinaria sco er per la perscrutaziun. Per ils umans e per ils animals esi meglier d'applitgar consequentamain la lescha davart la protecziun dals animals.

## Tge èn experiments cun animals?

Experiments cun animals èn lavurs vi d'animals vivents per obtegnair infurmaziuns scientificas u per producir ina substanza. Bleras intervenziuns èn minimas e vegnan exequidas sut narcosa. Igl exista er experiments che pretendan nagina intervenziun, cunquai ch'i sa tracta da provas da pavel e d'observaziuns dal cumportament. Tuts experiments cun animals che chaschunan mals èn suttamess ad in consentiment davart dal chantun.

## Pertge experiments cun animals?

Experiments cun animals servan

- per producir medicaments, serums ed auters products e per examinar quels concernent lur efficacitad e nunnuschaivladad,
- per constatar e perscrutar malsognas,
- per sviluppar novas metodos da tractament per umans ed animals,
- per schlargiar en general nossas conuschientschas davart ils process biologics.

En Svizra vegnan experiments cun animals exequids en emprima lingia en l'industria chimica-farmazeutica ed a las universitads en ils secturs da la medischina e da la biologia.

## En experiments cun animals nizzaivels?

Ils gronds progress da la medischina e da la biologia avain nus d'engraziar per ina buna part a las enconuschientschas acquistadas tras experiments cun animals. Senza experiments cun animals na fiss i betg stà pussaivel da tschessentar e tractar cun tant success bleras malsognas sco la paralisa infectusa, la virola, tifus, difteria, sifilis, colera e tuberculosa, denton er epidemias d'animals sco la zoppina u la frenesia (ravgia da chauns). Ils experiments cun animals han dentant er pussibilità success respectabels a la chirurgia ed a las autras spartas da la medischina, inclus la medischina veterinaria.

## Quant grond è il dumber dals experiments cun animals?

Avant l'entrada en vigur da la nova lescha davart la protecziun dals animals (1981) dev'i en Svizra be stimaziuns davart il dumber dals experiments cun animals. L'onn 1984 èn 1,75 milliuns animals vegnids duvrads per experiments suttamess al consentiment. Vers l'onn precedent è quai ina diminuziun da sur 240 000 animals u 12 pertschient. 94 pertschient dals animals utilisads eran animals ruients, spezialmain mieurs e ratuns.

## Situaziun da partenza

Da tut temp è la dumonda en tge mesira che l'uman dastga far diever da l'animal e da la natira stada la chaschun da cuntraversas. Tgi che respecta l'uman, sto er avair respect da l'ulteriura creaziun. La sort dals animals na dastga betg esser per nus indifferent. Per quai motiv ha il pievel acceptà l'onn 1978 la nova **lescha davart la protecziun dals animals** cun grond surpli da las vuschs. Questa lescha, en vigur dapi quatter onns, furma il fundament per ina meglra protecziun dals animals.

La nova lescha regla er ils experiments cun animals e prescriuva tranter auter il suandant:

- Experiments cun animals èn da limitar sin l'indispensabel.
- Intervenziuns che fan mal als animals, tementan e pregiuditgeschan quels en lur stadi general da sanadad, èn permess be cun in consentiment davart dal chantun.
- Avant che dar ina permissiun, esi d'examinar, sch'i n'è betg pussaivel da cuntanscher la finamira er cun autras metodos.
- Experiments cun animals dastgan be vegnir exequids, sche certas cundiziuns èn ademplidas, per exempel vi dals indrizs, la scolaziun dal personal, il tegnair e la tgira medicinala dals animals sco er la suppressiun da las dolurs.

Suenter che questa lescha è vegnida cumbattida senza success cun in referendum, han adversaris dals experiments cun animals inoltrà ils 17 da settember 1981 l'**iniziativa dal pievel** «per la dismessa dalla vivisecziun» cun 151'065 suttascripziuns valaivlas. Cun ina nova disposiziun en la constituziun duain vegnir scumandads praticamain tuts experiments vi da vertebrads, che basegnan ina permissiun tenor il dretg vertent, sco er tuts experiments correspondents vi d'animals invertebrads.

**Il cussegl federal ed ina gronda maioritad dal parlament** refuseschan l'iniziativa, perquai ch'ella è memia extrema e chaschunass consequenzas gravantas per il provediment medicinal da umans ed animals sco er per la perscrutaziun. Els èn persvas ch'i saja meglia per umans e pels animals d'applitgar rigurusamain la lescha davart la protecziun dals animals che d'acceptar ina soluziun extrema da la quala las consequenzas n'èn betg da presumar.

## Text da la votaziun

### Conclus federal davart l'iniziativa dal pievel «per la dismessa da la vivisezziun»

dals 21 da zercladur 1985

#### Art. 1

<sup>1</sup> L'iniziativa dal pievel «per la dismessa da la vivisezziun» dals 17 da settember 1981 vegn suttamessa a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

<sup>2</sup> L'iniziativa dal pievel ha il cuntegn suandant:

La constituziun federala vegn cumpletta sco suonda:

#### Art. 25<sup>ter</sup>

La vivisezziun vi da vertebrads sco er tuts experiments crudaivels cun animals èn scumandads en l'entira Svizra.

#### Disposiziun transitoria

Fin la relaschada da disposiziuns penals vegn applitgà l'artitgel 123 dal cudesch penal conform al senn en cas da violaziuns da l'artitgel 25<sup>ter</sup>.

#### Art. 2

L'assemblea federala recumonda al pievel ed als chantuns da refusar l'iniziativa.

## Arguments dal comite d'iniziativa

Il **inziants** fan valair ils suandants arguments en favur da lur iniziativa dal pievel:

«*Experiments cun animals chaschunan al uman, a tuttas autras creatiras ed a ses ambient bler dapli donn e mals che gudogn ed avantatg.*

*Sin fundament d'experiments cun animals vegnan producidas pli e pli bleras substanzas chemicas che tissientan ed impesteschan pli e pli spert e ferm l'ambient e cun consequenzas catastrofalas.*

*Experiments cun animals pussibiliteschan a l'industria da sviluppar e d'applitgar adina novas substanzas toxicas. Mintga giada ch'ì succeda ina catastrofa en consequenza da medicaments u concernent l'ambient, sa refereschan ils producents sin experiments cun animals exequids tenor las prescripziuns. Ils experiments cun animals na permettan betg da trer conclusiuns sin ils effects a lunga vesta d'ina sostanza en connex cun milliuns dad autras substanzas, che sa chattan gia en l'ambient. Il resultat: muria dal gaud, destrucziun da l'equiliber ecologic, spariziun da certas spezias, donns da sanadad, augmentaziun dals cas da cancer, malsognas concernent la circulaziun dal sang ed autras malsognas da civilisaziun; novas e nunenconuschentas malsognas sco smon, aids, malsogna d'ospital, allergias gravantas etc.*

*Experiments cun animals fan ord delicts penals sco mazzament per negligentscha e lesiun corporala (mort e donns da sanadad tras medicaments), polluziun e destrucziun da l'ambient (impetaziun da l'aria, aua e terren tras chemicalias) acts protegids da la lescha.*

*Experiments cun animals stgaffeschan la basa legala per experiments cun umans.*

*Vegn nossa iniziativa acceptada dal pievel e dals chantuns, sco ella vegn presentada el messadi dal cussegl federal, vegnan scumandads en emprima lingia tuts experiments crudaivels, q.v.d. tuts experiments che basegnan in consentiment perquai ch'els turmentan ils animals (per ex. il test LD-50, ils experiments crudaivels vi dal tscharvè da schemgias e giats vivents, stgavazar e far la secziun da raunas viventas per intents d'instrucziun etc.)».*

## La posiziun dal cussegl federal

Il cussegl federal è da l'avis che experiments cun animals sajan necessaris per la medischina e per la perscrutaziun. Considerond il grond niz per umans ed animals èn els er giustificabels da vesta etica, uschè lung ch'els vegnan limitads sin l'indispensabel ed exequids cul pli grond schanetg pussaivel, sco quai vegn pretais da la lescha vertenta per la protecziun dals animals. Il cussegl federal refusescha l'iniziativa spezialmain pervia dals suandants motifs:

### ● Experiments cun animals èn necessaris

Experiments cun animals èn indispensabels per la sanadad dals umans e dals animals. Els pussibiliteschan da trair impurtantas conclusiuns concernent l'effect da metodas medicinalas sin l'uman. Senza experiments cun animals na fiss quai betg pli pussaivel da producir serums per vaccinaziuns ed er betg da sviluppar medicaments e d'examinar quels concernent lur effects. Ins na po betg surpigliar la responsabladad d'experimentar in medicament vi da l'uman senza anc conuscher l'effect da quel.

### ● L'iniziativa è memia radicala

L'iniziativa va memia lunsch. Ella scumonda blers experiments cun animals necessaris per il provediment medicinal dals umans e dals animals. Ils dischavantatgs da l'iniziativa èn uschè gravants, che er la «Protecziun svizra dals animals», l'organisaziun tetgala da las 63 uniuns regiunalas per la protecziun dals animals, na po betg sustegnair quella.

Il text da l'iniziativa n'è betg clar; las noziuns «vivisezziun» ed «experiments crudaivels» pon vegnir interpretads a moda divergenta. Malgrà quai pretenda l'iniziativa cun ina disposiziun transitoria discutibla, che tuttas persunas participadas ad experiments cun animals vegnian punidas immediatamain. Fin a l'entrada en vigur da novas disposiziuns penales fiss l'artitgel dal cudesch penal concernent la lesiun corporala d'applitgar. Quel è dentant previs pels umans e betg pels animals.

### ● Be in niz apparent pels animals

L'acceptaziun da l'iniziativa meglierass strusch la sort dals animals, pertge i fiss da quintar ch'il dumber dals experiments cun animals na vegness betg dal main. Per pudair sviluppar novs products, fiss l'industria svizra da chemia sfurzada da transferir certs experiments e certas perscrutaziuns a l'exteriur, nua che las normas concernent la protecziun dals animals èn main rigurusas. Ils experiments cun animals vegnissan pia exequids vinavant, probablamain sut mendras cundiziuns. Er il provediment veterinar, spezialmain dals animals da chasa, pudess esser pregiuditgà, cunquai che certs serums e medicaments per animals na dastgassan betg pli vegnir examinads en Svizra.

### ● Dischavantatgs per l'economia e la scienza

Tras il transferiment da la perscrutaziun en l'exteriur giessan a perder plazzas da lavur. L'industria chemica e las universitads stuessan quintar cun considerabels dischavantatgs. Per l'avegnir pudessan impurtants resultats da perscrutaziun be vegnir cuntanschids en l'exteriur. Quai fiss in privel per la capaciad da concorrenza e per l'aut nivel da nossa industria farmaceutica sco er per la perscrutaziun a nossas universitads. La Svizra vegniss pli e pli dependenta da l'exteriur.

### ● Finamiras illusorias

Ils iniziants s'occupeschan na be da la sort dals animals. En lur posiziun vulan els er cuntanscher finamiras concernent la medischina e la protecziun da l'ambient. Il cussegl federal è da l'opiniun ch'i saja fauss d'attribuir problems sco la muria dal gaud u la cumparsa da novas malsognas als experiments cun animals. Il cuntrari è plitost il cass; experiments cun animals pon servir da gudagnar novas e preziasas conuschientschas per la soluziun da novs problems; lain be pensar a la perscrutaziun d'in serum cunter las malsognas aids.

### ● La protecziun dals animals è meglra che l'iniziativa

La Svizra posseda ina lescha davart la protecziun dals animals rigurusa ed efficazia. L'applicaziun consequenta da quella è in med pli adattà per la protecziun dals animals che l'iniziativa. Uschia ston experiments cun animals obtegnair il consentiment da las autoritads chantunalas ed ils chantuns han d'instituir cumissiuns da surveglianza. Grazia a questas mesiras è il dumber dals animals utilisads per experiments vegnì reduci vesaivlamain. Il tegnair e la tgira dals animals èn vegnids meglierads, betg il davos perquai ch'ins ha scolà tgiraders d'animals ed institui en las universitads ed en l'industria incumbensads e cumissiuns per la protecziun dals animals. Las prescripziuns, che pretendan experiments cun animals per l'admissiun da medicaments ed autras materias, èn vegnidas adattadas per gronda part a la lescha davart la protecziun dals animals. La finala ha ins intensivà la perscrutaziun concernent metodas alternativas per pudair substituir ils experiments cun animals.

### ● Restricziun voluntara dals experiments cun animals

Surpassond la legislaziun han ils perscrutaders fixà in codex da cumportament per els sezs. Quels «principis e directives per experiments scientifics» èn obligonts per tuts scienziads activs en Svizra. Las universitads e l'industria chemica renconuschan questas directives senza restricziuns.

Pervia da tut quels motifs refuseschan il cussegl federal ed ina gronda maiortad dal parlament questa iniziativa. Ella è memia extrema e sias consequenzas betg da survesair e da calcular.